

KA ELELE HAWAII.

Buke 8.

HONOLULU, OAHU, NOVE. 24, 1853.

Pepa 19.

HOOLAA ANA I KA LUAKINI HOU MA HAUULA, OAHU.

I ka la 12 o Okatoba i hala ae nei, ua hoolaa ka Luaki i hou ma Hauula, i wahi e hoomana'ku ai i ke Akua ola.

Na Bihopa ka pule mua, a me ka heluhelu ana i ka olelo a ke Akua. Na Kamika ka lua o ka pule. Na Emesona ka haiao. Hallelu 73: 17. "A komo aku au i kahi hoano o ke Akua, alaila maopopo ia'u ko lakou hope."

Na Kalaka ka pule hooola. Na Limaikaika, Laua o Damona he mau manao paipai i na kanaka.

He Luakini maikai keia; luakini pohaku; 100 kapuai ka loa, 37 kapuai ka laula. He papa ko lalo. He awai maikai. Ua maikai na puka komo. O na puka makani, he mau mea aniani no lakou. Ua maholo loa ia keia hale.

Ua oleloia, ekolu tausani elua haneri, a me kanalima dala ka waiwai i lilo no keia hale. Oia hoi, 1,250 dala maoli; a 2,000 dala i ka hana kokua o na kanaka. Nani ka hana, a me ke kokua o kolaila poe kanaka, i paa ka hale o ke Akua. Aka ua make e kekahi poe i ka mai puupuu lili; aole lakou i launa mai i ka hooola ana i ua hale la i ke Akua.

Aka hoi, ina ua make lakou iloko o ka Haku, ua oi nui aku ko lakou pomaikai, i ka poe e noho ana i Koolau i keia manawa; no ka mea, ua komo e lakou iloko o ka luakini ma Ierusalem hou, kahi hana ole ia e na lima o kanaka, kahi nani loa hoi, a mau loa aku no ma ka lani.

Ua hoike mai o Emesona i ko lakou aie no keia luakini; 250 dala ka aie. Ua paipai ke anaina nui e kokua ia manawa e hookaa i keia aie. A ua loa mai i hookahi haneri a me kanaha paha dala. Oluolu na kamaaina i keia kokua ana. Ua hookipa lokomaikai mai lakou ia makou na malihini. Ua halawai pinepine na kanaka ia mau la, e hoomana i ke Akua, a e paipai i kekahi i kekahi ma na mea e pono ai ka uhane. A pau ka hana, ua hoi nui na kanaka, me ka manao, ua make pono keia halawai nui ma Hauula.

KA HALAWAI ANA O KA AHAHUIKAHUNA PULE, MA HAUULA, OAHU.

Ua halawai na Kahuna pule hoole pope, ma Hauula, Oahu, i ka la 12, o Okatoba i hala ae nei. Eia na inoa o na Kahuna pule i halawai malaila. O Emesona laua o Gulika, no Waiialua; O Bihopa no Ewa; o Damona, o Kalaka, a me Kamika no Honolulu; o Waimalu no Weianae, a o Kuaea, ka haumana mai Lahaina ma, oia ka i hai aku i ka olelo a ke Akua i na kanaka ma Hauula i keia mau malamalama i hala ae nei.

O L. Kamika ka i kohoia he luna hoomalu, a o S. C. Damona ke kakauolelo.

Na L. Kamika ka haiao ma ka olelo haole. Mat. 6: 10. "E hiki mai kou Aupuni, e malamaia kou makemake ma ka honua nei, e like me ia i malamaia ma ka lani la."

Ua heluhelu mai o Emesona laua o Bihopa i ko laua manao i ka hookolokolo ana i na hoohanau hibia ma ka ekalesia.

O Kalaka; No ka lilo ana o kekahi poe kanaka maoli, he poe kahuna pule.

O Limaikaika; No na kula o na kaula kahiko,

O Gulika; ka hana maoli e kupono i ke kahuna pule, i mea e pono ai kona ohana.

O Damona; Goga a me Magoga o ka palapala hemolele.

O Waimalu; Na mea e pono ai ke ao aku no ka Baka.

O Kuaea; Ka hoopaakiki ana o Parao i kona naau.

Ua niele makou ia Kuaea, i kona manao, a me kona makemake i ka oihana kahuna pule. A ua ae like makou ia ia, a ua haawi makou ia ia i ka palapala e hai aku i ka olelo a ke Akua i na kanaka o Hawaii nei.

I ka pau ana o ka makou hana ma keia halawai, ua holo ko makou marao e halawai hou i ka malamalama o Feb. 1854, ma Ewa.

Na ka luna hoomalu ka pule hoopau ana.

PAU I KE AHI.

I ka la 2 o Nov. nei, i ka hora 8 o ka po, ua pau ka hale kula o Rev. D. B. Laimana, ma Hilo, i ke ahi. Ua hoaaia ka hale e ka mea kolohe. Aole nae akaka lea ka mea nana i hoaa mai i ua hale la.

Alua hoao ana mamua, aole nae hiki ia manawa; aka, i ke kolu, ua pau na hale elua i ke ahi; a me ka waiwai oloko, a me na mea a pau e hoolako ana i ua hale kula maikai. He 58 na haumana i keia wa, a o ka nui o ko lakou waiwai, ua pau i ke ahi. Mai make kekahi poe haumana i ke ahi, no ka mea, e hiamoe ana lakou ia wa.

O ka hoaa ana i ka hale, kahi e noho ana na kanaka, he hewa loa ia. O ka puhi hale kekahi hewa; o ka pepehi kanaka kekahi hewa; o ka aihue a me ka lawe wale kekahi hewa; a o ka hoomaunauna i ka hai a me ka hoopilikia ia ia kekahi hewa.

Auhea ke Kanawai e hoopai ia ia e like me kana hana ana? Owai ka poe e uwe ia ia, ke kaili ka Lunakanawai i kona hale, a me kona waiwai a pau, a e hookuke ia ia i ka nabelehele, e noha olohelohu me na holoholona hihii i na makahiki ehiku?

Owai hoi ka poe makamaka i makaukau, e kokua me na dala, a me ka waiwai, e kukulu i hale kula hou ma Hilo? No ka mea, ua manao na kumu Misionari ilaila, e imi koke aku i na mea e pono ai, a e kukulu i hale kula hou, a maikai.

E kokua nui paha na kanaka, a me na hao'le ma Hilo, pela paha na kanaka a pau ma Hawaii, e kokua hoi ko Maui; ko Molokai; ko Lanai; ko Oahu; ko Kauai; a me ko Niihau. A e kokua paha na ekalesia ma Amerika, ke lohe lakou i keia popilikia. E ike auanei kakou i ka poe e kokua ana, a me ka poe kokua ole.

MAKE!

Ua make o David Malo ma Lahaina, i ka la 21. o Okatoba i hala ae nei. He 60. paha kona mau makahiki. Ua kaulana kona inoa no kona ike, a me kona naauao, a me koma akamai, a me kona manao i ka pono o Jesu Kristo. He nui na makahiki kona noho ana he luna ekalesia, a ekolu makahiki mamua 'ku nei, ua hooliloia oia he kahuna pule, e hai i ka olelo a ke Akua; a ua hoonohoia oia maluna o kekahi ekalesia ma Kula, Maui. me lakou kona noho ana, a make. Pono i kekahi mea e loa mai i kona mau palapala, a e kaku i kona moolelo, e pai a e hoolaha i waena e na kanaka a pau ma Hawaii nei.

NO FATUHIWA MAI.

Ua hoi mai o Rev. B. W. Pareka, mai Fatuhiwa mai, ma ka moku Beritania, Royalist, i ka la 2 o Nov. nei. Ua loihia keia moku i ka holo ana'ku a hiki i Tahiti, oia hoi, he 38 la. He 12 la kona ku ana ma Tahiti, alaila ua holo aku i Fatuhiwa a mai Tahiti aku a ku ma Fatuhiwa, he 21. la.

Ua holo aku keia poe misionari mai Honolulu aku, i ka la 16. o Iune, a ku lakou ma Fatuhiwa i ka la 26. o Augate; oia hoi, he 71 la mai Honolulu nei aku a hiki i Fatuhiwa.

Pomaikai lakou i ko lakou hiki ana ilaila, no ka mea, ua launa oluolu mai ko Fatuhiwa poe kanaka.

I ka hoi ana mai o Pareka, aole mea o na misionari i kanalua; aka, ua manao no lakou e noho, a e ao aku i ko laila poe kanaka i ka olelo a ke Akua. Eia kekahi palapala a Kekela i palapala mai. E heluhelu oukou e na kanaka o Hawaii nei, a e hoomaopopo i ke ano.

Fatuhiwa, Sepatemaba 2, 1853.

Aloha oe e Kamika. Ua hiki mai makou ma Fatuhiwa, nei ma ka la 26 o Augate iho nei, me na kino oluolu no. A ke hoakaka nei au ma keia palapala ia oe i kekahi mau mea no ko makou holo ana mai. Ia makou i haalele ai ia Oahu, nui ka luai o kahi poe o makou ma ka Moku; pela o S. Kauwealoha, me kana wahine, o Kaiwi me kana wahine, o Kuaihefani no hoi me kana wahine, o Naomi no hoi, a hala kahi mau la, oluolu kahi poe. O S. Kauwealoha, me kana wahine, a me